

Új szempontok a Mohács előtti történelmünk tanításához

Alaptételek

1) A tanítás, minden fokon, szent hivatás!

Az oktató a megjelenésével, az egyéniségével és az ismeret átadásának módjával és a tárgyával NEVEL, jellemet alakít.

2) A történelem tanításának van a legközvetlenebb szerepe az ember világnézetének, jellemének alakításában, mivel az egyes korok ÉLETÉT mutatja be, tárgyilagosan, de erkölcsi állásfoglalással. – A tanítványtól is el kell várni, hogy a meggyőződését, állásfoglalását kinyilvánítsa a feleletében.

3) Van IGAZSÁG! és csak EGY Igazság van! S ez minden embernek a SZÍVÉBE van írva, az erkölcsi törvényekkel együtt: ne hazudj, ne ölj, ne lopj, házasságot ne törj!

Ezek a törvények MINDEN KORRA érvényesek!

4) A történelem tanítás célja: a nemzetéhez elkötelezett állampolgárok képzése és nevelése, akik a történelem konkrét eseményeinek tanulsága alapján képesek a Jelent és a Jövőt alakítani a családjukban, a környezetükben, a munkahelyükön. Határozott, pozitív választ tudnak adni a mindennapok kérdéseire.

5) Törekedjünk életre szóló PÉLDAKÉPEKET adni, ÉLMÉNYT adni!

6) HIT nélkül nincs emberi élet! Csak az a kérdés, miben hiszek? KINEK hiszek?

A történelem tanítás során rá kell mutatnunk, hogy az események nem mindig kiszámíthatóak! A tanárnak rá kell mutatnia a századokat, ezredekét átfogó összefoglaló órákon, hogy felfedezhetjük a történelem URÁT!

²²⁶² Dr. hab. Prokopp Mária C. Sc. professor emerita ELTE, Művészettörténeti Intézet. Történelem-művészettörténelem szakos tanár.

Különösen a csaták kimenetelénél mutassunk rá az egyes emberek hősiességére és az azt kísérő isteni segítségre: NÁNDORFEHÉRVÁRI GYŐZELEM! Déli harangszó!

Egy nemzetnek a hősiességét és az azt megjutalmazó csodát hirdeti az egész világon a MINDENNAP hallható harangszó!

A magyar történelem tanításának új szempontjai

1) Minden iskolatípusban legalább ugyanannyi órát kell szentelni a Mohács előtti korszakra, mint az azt követőre!

Már az első órán ki kell mondanunk, hogy a Magyar Királyság Európa egyik vezető állama 1000 és 1526 között! A diplomáciai kapcsolataink dokumentumai, a dinasztikus kapcsolataink, és a kereskedelmi-gazdasági kapcsolataink mind erről szólnak! S nem utolsó sorban az Árpád-házi szentté avatott királyaink európai tisztelete!

S az egyes órákon ezt be is kell bizonyítanunk!

2) A történelmünk **kezdetekre** vonatkozóan hitelesnek kell tartanunk a közel ezer évig, az 1867. évi „Kiegyezésig” kétségbe nem vont igazságot, hogy „Hunor és Magor két egy testvér, Némrót fia” (Arany János, az MTA főtitkára!) A tudós királyi történetíróink a 13-16. századokban még konkrét források alapján dolgoztak! A régészet is ezt igazolja!

A mondák, a hagyomány szerepét is helyére kell tennünk a 21. századi ember gondolkodásában!

A **Néprajz** a történelem segédtudománya!

3) A **Vérszerződés** kapjon kiemelt helyet a kezdetek ismertetésében: **az összefogás** nagy példája: Hét vezér, fejedelem el tudta fogadni Árpád akaratát! – S a 21. században a gyermek nem tudja elfogadni a szülő, a tanár vezetését, s a felnőttek nem ismerik az összefogásban rejlő BÖLCSESSÉGET! – Legyen az iskolánkban, az osztályunkban PÉLDA a mindennapokban a HÉT vezér vérszerződése!

Ez a gyökere, a forrása az 1000 éves megmaradásunknak!

Nincs Európának a Magyar Királysághoz hasonló EGYSÉGES, 1000 éves államszervezete!

A 20. századi Európa elé példának kellene állítani a Magyar Szentkorona országaiban 1000 évig fennállt uniót, ahol minden nemzetiség szabadon gyarapodott, kibontakozhatott, önként, büszkén vallotta magát, a maga nyelvén „Hungaricusnak”, vagyis a Magyar Királyság állampolgárának!

Tegyük ki az iskolánkba a **budapesti Hősök-téri emlékmű** képét! Középen felmagasodik az Isten angyala a Kereszttel és az Országalmánkkal, mert a hét

vezér megegyezése és Isten-hite tette lehetővé a Királyság, az erős magyar állam létrejöttét!

Az ókori, római oszlopon álló diadalmas Angyal-szobor, nemzetünk Védelmezője 1900-ban, a Párizsi Világkiállításon arany-érmeket nyert! A lendvai ZALA György szobrászművész alkotása legyen a 21. század magyarjainak is példakép: emeljük magasra a Keresztet!

4) A 907. évi **POZSONYI csata** győzelmét mutassuk be részletesen! Ez is a Vérszerződés adta összefogás eredménye volt!

A katonai Akadémiákon ma is tanítják világszerte!

Már itt jelezzük, hogy a nyugati és a keleti császárság, majd később más névre hallgató hatalmak a 10. századtól a mai napig, folyamatosan el akarnak söpörni bennünket! A pozsonyi csatát 1030-ban II. Konrád császár hatalmas támadása követte, amelyet Szent Imre herceg, a magyar trónörökös zseniális hadvezéri tehetsége teljesen megsemmisített! ! ! Ez a győzelem is egyik oka volt az Imre halálát okozó vadkan-támadási összeesküvésnek.

Már itt hangsúlyozzuk, hogy a történelmünk arról szól, hogy **minden ellenségünket vagy legyőztük, vagy ha ez nem sikerült, akkor túléltek!** – Tehát mindenkor győztesen kerültünk ki minden veszélyből! Ennek tudata adjon nagy öntudatot a 21. század emberének! ! ! A magyar ember optimista, derűs, vidám volt a legnehezebb időkben is, erről szólnak táncaink, énekeink! MA is ezek legyenek a magyar jellemzői! Ezt valósítsuk meg a tanítványaink körében! S erre adjuk a magunk személyiségével PÉLDÁT!

4) A „**Kalandozások**” fogalmát töröljük a szótárunkból! A magyar haderő, éppen a Vérszerződés összefogása nyomán, félelmetes erőt jelentett Európában. Ezért a német-római császárságért folyamatosan vetélkedő dinasztikák, a bajorok és a száliak, hol az egyik, hol a másik, zsoldért felfogadták a magyar haderőt. Az augsburgi és merseburgi vereségek 933, 955-ben nem a magyarok vereségét jelentette, hanem a császárságra törekvő egyik fél vereségét. **Csak** így érthető, hogy a győztes I. Ottó császár leült tárgyalni Géza fejedelemmel, mint a vesztes fél csatlósával, és arra készíti, hogy mondjon le az Enns folyótól nyugatra eső területéről!!! Tehát az Ennstől keletre a magyarok területe volt és maradt! MELK is Gézáé volt! – Erről 1867-óta nem írtak a történelemkönyveink!

Ha csak kalandozó, rabló csőcselék lettünk volna, akkor nem jegyezték volna fel a német krónikák a németek imáját: „A magyarok nyilaitól ments meg Uram minket!”

5) Helyezzünk hangsúlyt minden uralkodónál a nemzetközi kapcsolataira, a házassági kapcsolatokra éppen úgy, mint az Árpád-házi szentjeink életére és európai tiszteletére, amelyek az államunk tekintélyét jelzik, vagyis a helyünket a világban. Pl. **Skóciai Szent Margit** (Mecseknádasd 1045. – 1093. Edinburgh) életét ismertessük meg az óvodától kezdve minden korosztállyal! Skócia MA is nagy tisztelettel övezi őt! Az édesapja, az angol uralkodó Szent István udvarában keresett és kapott menedéket, azért született Margit Mecseknádasdon. Ott élő a

tisztelete, de az oktatásunknak még nem része! Ismertessük meg, hogy MIT tett Skóciáért, mint királyné! A lánya Hódító Vilmos felesége...

Irodalom:

Puskely Mária: „Virágos kert vala Pannónia” Bp. 1994, AMEKO Kiadó.

A magyar szentek legteljesebb tudományos életrajz-gyűjteménye a források és irodalom jegyzékével!

6) A szentek életrajzeit tekintsük fontos forrásnak!

A középkor latin szóval LEGENDÁnak nevezte a szentek életét, mert latinul írták, és értették a jelentését **olvasandó = olvasni kell!** A latin lego, legere = olvasni igéből képzett igenév.

Tehát nem azt jelenti, hogy mese. Ezt az értelmezést csak a „felvilágosodás” terjesztette, és folytatja mindmáig a cinikus nihilizmus. Az átlag ember gondolkodás nélkül átvette ezt a téves értelmezést. . .

Az életrajzokat többnyire kortársak írták, és így igazságukat mindenki ismerte!

Naponta olvasták a társadalom legképzettebb emberei.

A szentek életrajzai nem száraz adatokat tartalmazó írások, hanem lelkesítő célzattal írt irodalmi alkotások, amelyek célja a hiteles személyiségek lelkesítésének HITELES bemutatása.

– *Szent Imre életrajzában* pl. az is kifejezésre jut, hogy, milyen ismert volt Imre életpéldája az egész keresztény világ előtt: A nagy VII. Gergely pápától bűnei bocsánatát kérte egy megbilincselte nagy bűnös. A pápa felíratta vele a bűneit, és lezárta pecséttel, s azt mondta, hogy látogassa a szentek sírjait, és ahol lehullnak a bilincsei, és a lapról eltűnnek a bűnei, ott jelentkezzen a papnál, és megkapja a feloldozást. S az illető elment Jeruzsálembe, Compostellába és számos szent sírjához, s nem történt semmi. Végül eljött Szent István sírjához, aki megjelent előtte, és azt mondta, ne énhozzám gyere, hanem a fiamhoz, Imréhez, itt a közelben, mert ő a szűzi tisztaságú ifjú, akit Isten jobban meghallgat. S ott lehullottak a bilincsei és eltűnt a lapról a bűneinek sora.

S ezt a történetet a képzőművészet is ábrázolta (Anjou Legendárium, Vatikáni Könyvtár, 1330-as évek).

– *Szent István életrajzában* olvassuk, hogy *Szent Márton* segítségét kéri a pogány Koppány unokatestvére elleni hadjárata előtt. Az ő nevét tűzte zászlajára, aki mint római katona, miután keresztény lett, a Kereszt jelével győzött a Birodalmat támadó barbárok felett. S ettől kezdve Szt. Márton Magyarország védőszentje, nemzeti szentje. 2016-ban születésének 1700. évfordulóját ünnepli a kereszténység az egész világon. A Magyar Köztársaság is ünnepli, mivel nemzeti szentünk! Ábrázolása, tisztelete folyamatos az egész Kárpát-medencében! (Pl. a Bach-korszakban, Haynau rémuralma idején az esztergomi érsek, *Scitovszky János* [1849-1866] az épülő *esztergomi Bazilikában a Magyar Szentek Panteonjában* Márton tiszteletére hatalmas freskót festetett 1853-ban, amint a Keresztet magasra emelve győz a pogányok felett.)

7) A történelemtanításban kapjanak fontos szerepet a történelmünk viharai ellenére is fennmaradt, Európában egyedül álló, magas szintű **műalkotásaink**, amelyek ugyancsak a kiemelkedő helyünket bizonyítják az adott kor Európájában. Néhányat az alábbiakban megemlítek:

– Ilyen nagy jelentőségű emlékünks a **KORONÁZÁSI PALÁST** 1031-ből!
– Budapest, Nemzeti Múzeum, – Rieger Tibor szobrászművész 2000-ben másfél szerez nagyításban, bronzban megmintázta! – látható: Budapest, Vár, a lebontott Magdolna templom szentélyfalánál

– A **MEGSZENTELT KORONA!** – Budapest, Parlament

– A **BAMBERGI LOVAS!** – Bamberg, dóm, a szentély bejáratánál! 1230 körül, életnagyságú márvány lovas szobor Szent István királyunkat ábrázolja. Merániai Gertrud királynénk fivére, Egbert bambergi püspök állíttatta, halálból, mert amikor elüldözték Bambergből, II. András királyunk befogadta, megmentette az életét. A szobor világhírű, a romanika stílusa után Németországban az első, életteljes, gótikus alkotás! A bambergiek augusztus 20-án gyertyát gyújtanak a szobor előtt.

A hitleri időben kezdték kétségbe vonni, hogy a „barbár” Szent István királyt ábrázolná a szobor, és kezdték el csak „Bambergi lovasnak” nevezni. Azóta, és MA is így nevezik az útikönyvek és a művészettörténet. De ha valaki közbeszól a német idegenvezetőnek, akkor azonnal mondja, hogy „igen, éppen most akartam mondani, hogy a magyarok első szent királyát ábrázolja”...

– **Villard d’Honnecourt francia építész vázlatkönyve** (Bibliothèque Nationale, Párizs), akit az 1230-as években REIMS-ből a francia királyokat koronázó székesegyház építőműhelyéből Magyarországra KÜLDTEK!

A vázlatkönyvében több építészeti rajz mellé odaírta: „Láttam Magyarországon.”

Tehát látott hazánkban a számára érdekesnek, újnak tűnő építészeti megoldásokat, vagyis tanult tőlünk!

Vigyázzunk az általánosan használt, tényként elfogadott megállapításokkal!

Ilyenek: „a gótika Franciaországban született.” A fenti vázlatkönyv és az esztergomi Várkapolna épülete, valamint a 12. századi ciszter építkezések azt igazolják, hogy a korai francia emlékekkel közel egyidőben Magyarországon is megszületett a gótika!

Irodalom: Rostás Tibor: „Magyarország földjére küldtek.” Villard de Honnecourt és az érett gótika megjelenése Közép-Európában. A klosterneuburgi Capella Speciosa és Pannonhalma francia kapcsolatai. Osztrák-Magyar Akció Alapítvány, Budapest, 2014.

– **Kolozsvári testvérek SZENT GYÖRGY bronz lovas szobra**, Prága, Vár, 1373.

Nagy Lajos királyunk ajándéka IV. Károly cseh királynak és német-római császárnak.

Európában az első szabadon álló lovas szobor! A csehek és a németek a német eredetű prágai szobrásznak *Peter Parler*nek szeretnék tulajdonítani.

Irodalom: Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobrászok. Erdélyi Tudományos Füzetek, 71. sz. Kolozsvár, 1934.

Marosi Ernő: „Opus Imaginis Sancti Georgii.” In: Kép és Hasonmás. Művészet és valóság a 14-15. századi Magyarországon. Művészettörténeti Füzetek. 23. Bp., 1995. 86-123.

– **Magyarországi Mária, nápolyi királyné síremléke**, Nápoly, Santa Maria Donnaregina templom, 1325, Tino da Camaino sienai szobrász alkotása (V. István királyunk elsőszülöttje, II. Anjou Károly nápolyi király felesége.)

Az EGYETLEN épen fennmaradt Árpád-házi síremlék!

Irodalom: Prokopp Mária: Nápoly középkori magyar emlékei, Bp, Románika kiadó, 2014.

– Az budapesti **Egyetemi Könyvtár Dante-kódexe, 1330-as évek**, I. Anjou Károly királyunk könyvtárából került Mátyás király könyvtárába. Onnan I. Szulejmán szultán Istambulba vitette, ahol 1862-ben a magyar tudósok megtalálták, és 1877-ben II. Abdul-Hamid szultán 34 Corvinával együtt odaajándékozta a magyar ifjúságnak hálából, hogy az orosz-török háborúba nem avatkoztunk be.

A világon a legkorábbi, gazdagon, magas művészi színvonalon illusztrált Dante: Isteni Színjáték c. műve (94 miniatura képpel ékes). A velencei dialektusban írt szöveget a velenceiek ajándékozhatták I. Károly királyunknak, akinek az édesapját, Martell Károly címzetes magyar királyt, Dante a Paradiso VIII. énekében hosszan dicsőíti. Ő az egyetlen európai uralkodó, akit Dante a Paradiso-ba helyezi. A legtöbb uralkodóval a Pokolban találkozott. Dante több helyen is dicsőíti Magyarországot, ami jól jelzi a 13-14. századi hazánk helyét a világban!

Irodalom: 2006-ban Veronában megjelent Fakszimile-kiadás és tanulmánykötet G. Marchi és Pál József professzorok szerkesztésében: MARCHI, Gian Paolo – PÁL József: Dante Alighieri: Commedia Biblioteca Universitaria di Budapest, Codex Italicus 1 Studi e ricerche, Verona, 2006.

– Az **esztergomi Várkápolna** a *gótika első ismert épülete* Hazánkban, III. Béla építtette **1172**-ben, a trónra lépése évében! Az európai gótika egyik első emléke!

Falképei: a) *oroszlános díszítő-motívum* a szentélyben, **1185**, III. Béla – Capet Margit esküvőjére készült a kápolna teljes kifestésével együtt; b) 1330-as évek: apostol-mellképek a hajóban és Pasió-ciklus, Jézus feltámadása és mennybemenetele, Mária koronázása ábrázolások töredékei, az itáliai *Trecento*-festészet legmagasabb művészi színvonalát képviselő festmények, Telegdi Csánád érsek készítette.

Legújabb irodalom: Prokopp – Vukov – Wierdl: A feltárástól az újjászületésig, az esztergomi Várkápolna története, Esztergom, 2014.

– **Képes Krónika**, Budapest, OSZK, 1360 körül. Kálti Márk: A Magyarok története c. művét a budai királyi festőműhely remekművű képekkel illusztrálta. Nagy Lajos királyunk ajándékozta a francia V. Károly királynak, az újszülött Katalin lánya eljegyzése alkalmából, az apósna.

– **Anjou Legendarium**, Vatikáni Könyvtár, 1330-as évek, I. Anjou Károly királyunk készítette a királyi festőműhelyében András fia, a nápolyi trón örököse számára, akit 1333-ban kísért Nápolyba.

Irodalom: Faksimile-kiadás tanulmánnyal Levárdy Ferenc: Magyar Anjou Legendárium. Faksimile kiadás, Magyar Helikon-Corvina, Budapest, 1975.

Szakács Béla Zsolt: A Magyar Anjou Legendárium képi rendszerei. Balassi Kiadó, Budapest, 2006.

– **Zsigmond-kor: Zsigmond mint német-római császár is Budán tartja a székhelyét! A birodalmi kancellárja az esztergomi érsek, Kanizsai János!**

– **KÖLN**: Dóm, Három-királyok Kápolna oltárképe: **Stephan LOCHNER: Zsigmond** (= a Madonna előtt térdelő öreg király) és császári udvarának **magyar** tisztségviselőinek portré-galériája (Hunyadi János, Kanizsai érsek, stb).

– **Kolozsvári Tamás: Kálvária-oltár, 1427**, Esztergom, Keresztény Múzeum. Az internaciomális gótika európai remekműve!

Prof. Michael Viktor Schwarz (Wien Egyetem, Művészettörténeti tanszék): az Internacionális gótika európai stílusa Budán született Zsigmond udvarában!

– **A Budai szobor-lelet!** 1400 körül, Budapest Történeti Múzeum. Az 1974-ben Zolnay László régész által feltárt mészkő szobrok, amelyek Zsigmond király budai palotáját ékesítették

Mindegyik az internacionális gótika európai csúcs-teljesítménye!

Irodalom: prof. Michael Viktor Schwarz (Wien Egyetem, Művészettörténeti tanszék) in: Luxemburgi Zsigmond, kiállítás-katalógus, Bp- Luxemburg, 2007.

– **Suki Benedek kelyhe**, 1440, Esztergom Főszékesegyházi Kincstár. Az erdélyi ötvösség egyetemes értékű remeke.

– **A Mátyás-kori** művészeti alkotások ismertebbek, szerepelnek jelenleg is a tankönyvekben, de nem mutatunk rá az európai művészetben elfoglalt kiemelkedő szerepükre! Pedig egyértelműen bizonyítják az Európában betöltött vezető szerepünket (Budai királyi palota, Visegrád, Diósgyőr, stb építészeti, szobrászati, iparművészeti emlékei, Corvinák, Kassai szárnyasoltár 1474, stb. A Kárpát-medence egész területének színvonalas építészeti, szobrászati, fal- és táblaképfestészeti, textil-, örvös- és bútorművészeti emlékei.)

– **A Magyar reneszánsz** művészet fogalom bevezetése! – halaszthatatlan feladatunk! A reneszánsz művészetet NEM egy kis várostól, Firenzétől tanulta a Magyar Királyság!

Antik emlékeink Pannonia provincia közel 5 évszázadából bőségesen voltak hazánkban, és a XV. század igen megbecsülte. A világ is jól tudta, hogy RÓMA császár-korának jelentős része volt a Pannon-császárok kora, amikor Pannóniából kapta Róma a császárt! Hadrianus a Hajógyári szigeten előbb építtette fel palotáját, s csak azt követően építtette Rómában az Angyalvárként ismert Mauzóleumát és a híres villáját Tivoliban!

A római-kori mozaik-, falkép-, szobrászati, bronz. és kerámia-, üveg, stb emlékeink ma is igazolják a magas színvonalú római életet Pannóniában!

– A Magyar Reneszánsz művészet is életre keltette a római szellemiséget, de egyesítette a gótika gazdag érzelmi kifejezési készségével! Ebben rokon a

Francia reneszánsz művészettel, amely a Loire-menti reneszánsz kastélyokban büszkén őrzi a gótika dekoratív gazdagságát.

A magyar reneszánsz is erről szól: építészet: pl. Visegrád: gótikus kerengővel övezett várudvar közepén reneszánsz szökőkút, – festészet: Kassai főoltár, stb.

– **MS-mester, 1506!** – NEM kisebb művész, mint a kortárs Raffaello, Leonardo! ! !

– Előtte, Mátyás király korában BOTTICELLI hazánkban alkotja első remekművét az esztergomi Várban, Vitéz János érsek megrendelésére, a Studiolojának freskóival – 1465-66-ban! Innen indult el a világhírnév felé! E művei nyomán kapja első firenzei megrendelését a várost vezető Mediciektől 1470-ben: Az Erő allegóriája: Firenze, Uffizi Képtár!

Irodalom: Prokopp -Vukov - Wierdl: BOTTICELLI. Az Erények nyomában, Studiolo, 2009.

– Lorenzo Medici bankár, Firenze polgármestere „Il Magnificonak” nevezte magát a megfizetett íróival, – Mátyás király e cím nélkül is „Nagyszerű” volt egész Európa előtt!

– A **BAKÓCZ kápolna**, Esztergom, Főszékesegyház déli kápolnája, **1506. az európai reneszánsz építészet kiemelkedő alkotása!**

A magyar primás, római bíboros, jeles humanista, Európa egyik vezető politikusa a fénylő **magyar vörös márványból** építkezett, míg Firenzében a Medici bankárok a szürke, mállékony, palaszerű kőből, a pietra sereneből!

Az esztergomi kápolna építésze és szobrásza **Andrea Ferrucci**, Michelangelo firenzei munkatársa! – aki ezzel az épülettel **tovább fejlesztette** az itáliai reneszánsz centrális épület-típust!

Irodalom: Balogh Jolán: Az esztergomi Bakócz-kápolna, Bp, 1956.
Horler Miklós: Bakócz-kápolna, Bp. 1987.